EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 29.1.2026
COM(2026) 40 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

om interimsutvärderingen av tullprogrammet för samarbete i tullfrågor för 2021–2027

{SWD(2026) 20 final}

1. Inledning

EU:s tullunion, som är en exklusiv befogenhet för EU som stöds av unionens tullkodex[1], är en central pelare för den inre marknaden. Den garanterar fri rörlighet för varor inom EU:s tullområde, samtidigt som en enda tulltaxa och harmoniserade regler tillämpas vid de yttre gränserna. Unionens tullkodex, som antogs 2013 och gradvis har genomförts sedan 2016, utgör ramen för en helt elektronisk, papperslös tullmiljö och en enhetlig tillämpning av tullagstiftningen i medlemsstaterna. För att förverkliga denna vision krävs inte bara nationellt genomförande, utan även betydande gemensamma investeringar i storskaliga europeiska elektroniska system, gemensamma arbetsmetoder och utbildning, så att tullförvaltningarna kan fungera smidigt som en sammanhållen helhet. Tullprogrammet är det särskilda verktyget för att ge detta stöd. Genom att samla resurser och expertis bidrar det till att upprätthålla tullunionens funktion i ett sammanhang med ökande handelsvolymer, ny teknik och skiftande geopolitiska påtryckningar.

Tullprogrammet för 2021–2027, som regleras av förordning (EU) 2021/444, är EU:s pågående samarbetsprogram på tullområdet, som löper från 2021 till 2027. Syftet är att stödja EU:s tullunion och deltagande tullmyndigheter att agera som en enda enhet, när det gäller att skydda unionens och dess medlemsstaters finansiella och ekonomiska intressen, säkerställa säkerhet och skydd i unionen och skydda unionen mot illojal och olaglig handel, samtidigt som laglig affärsverksamhet underlättas. Programmet stöder utarbetandet och ett enhetligt genomförande av tullagstiftningen och tullpolitiken i hela Europa, samarbete mellan tullmyndigheter, uppbyggnad av administrativ kapacitet och it-kapacitet, inbegripet personalkompetens och utbildning, utveckling och drift av europeiska elektroniska system samt innovation inom tullpolitik.

Programmet har en budget på 950 miljoner euro för perioden för den nuvarande fleråriga budgetramen 2021–2027. Det nuvarande programmets budget har nästan fördubblats jämfört med dess föregångare, Tull 2020-programmet (523 miljoner euro). Detta återspeglar omfattningen av digitaliseringen och den operativa ambitionsnivån inom ramen för denna fleråriga budgetram när det gäller genomförandet av unionens tullkodex där det fullständiga genomförandet av arbetsprogrammet för tullkodexen ska vara slutfört senast den 31 december 2025. Denna finansiering möjliggör utvecklingen av avancerade elektroniska system som effektiviserar tullförfarandena, stärker säkerheten på EU:s inre marknad och ger tullmyndigheterna bättre förutsättningar att hantera framväxande globala handelsutmaningar.

Lejonparten av budgeten (över 90 %) går till att utveckla och underhålla de gemensamma komponenterna i europeiska elektroniska system, som utvecklas på unionsnivå och görs tillgängliga för samtliga medlemsstater. Dessa komponenter gör det möjligt att genomföra tullunionen på ett effektivt sätt och gör det möjligt för medlemsstaternas tullmyndigheter att samarbeta effektivt med varandra. Systemen är utformade för att skapa en sömlös och säker elektronisk miljö för utbyte av uppgifter mellan tullmyndigheter och med ekonomiska aktörer samt för att säkerställa en ändamålsenlig riskhantering.

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

Återstoden av budgeten stöder verksamhet som rör samarbete och personalkompetens, i syfte att stärka de nationella tullförvaltningarnas operativa kapacitet och resultat samt underlätta samarbete och kunskapsutbyte mellan dem. Stöd ges särskilt till projektbaserat samarbete, utbildning, arbetsgrupper, seminarier och workshoppar, arbetsbesök och expertgrupper, dvs. strukturerat samarbete mellan ett varierande antal deltagande medlemsstater med intresse för ett visst ämne. Utbildning erbjuds genom Customs and Tax EU Learning Portal (även kallad *lärandeplattformen* LMS).

2. Resultat av interimsutvärderingen

Denna rapport redovisar resultaten av interimsutvärderingen av tullprogrammet 2021–2027 i enlighet med artikel 14 i förordning (EU) 2021/444. Rapporten bygger på ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar, som omfattar en detaljerad analys av genomförandet och resultatet av tullprogrammet hittills (2021–2024). Interimsutvärderingen tillämpar kriterierna för bättre lagstiftning för att bedöma programmets ändamålsenlighet, effektivitet, samstämmighet, EU-mervärde och relevans. Tyngdpunkten ligger tydligt på de gemensamma komponenterna i europeiska elektroniska system, men interimsutvärderingen omfattar också en uppdaterad analys av de samarbetsinsatser som behandlats i tidigare studier. Den är inriktad på nya aspekter inom ramen för det nuvarande programmet, såsom verksamhet som rör kapacitetsuppbyggnad och gemensam utbildning samt innovationsverksamhet. Expertgrupper ingår också i analysen, eftersom deras verksamhet är ett relativt nytt inslag (infört inom ramen för Tull 2020-programmet) jämfört med andra samarbetsformer.

Metodmässigt kombinerar interimsutvärderingen indikatorer från övervaknings- och utvärderingsramen efter ansvarsområde med fördjupade insikter från fallstudier av de gemensamma komponenterna i europeiska elektroniska system. Den kompletteras av riktad och generell forskning som täcker allt stöd inom programmet. Detta angreppssätt återspeglar proportionalitetsprincipen, eftersom europeiska elektroniska system står för den största delen av utgifterna, och det bidrar till att täppa till luckor i underlaget från tidigare utvärderingscykler. Man har genomfört fyra fristående fallstudier av specifika europeiska elektroniska system, liksom en fallstudie av LMS, enligt följande:

- **EU:s nya importkontrollsystem (ICS2)**, som stöder arbetet med att säkerställa unionens säkerhet genom tidig insamling och analys av uppgifter om varor som förs in i EU, i syfte att identifiera sändningar med potentiellt hög risk.
- **Det system som utvecklats för bevis på unionsstatus (PoUS, *Proof of Union Status*)**, vilket syftar till att göra förfarandena mer enhetliga inom EU och bidra till ett mer konsekvent, harmoniserat och därmed förenklat förfarande avseende unionsvarors tullstatus.
- **EU:s nya system för centraliserad tullklarering för import (CCI, *Centralised Clearance for Import*)**, som gör det möjligt för betrodda näringsidkare med CCI-tillstånd att lämna in tulldeklarationer i en EU-medlemsstat samtidigt som varorna fysiskt uppvisas för tullklarering i en annan medlemsstat. Detta underlättar handeln, stöder en effektiv

riskhantering och en gemensam mekanism för tullkontroller samt säkerställer korrekt uppbörd av tullar och andra avgifter.

- **Digitaliseringen av nya kontroller av import av kulturföremål (ICG, *Import of Cultural Goods*)**, inklusive digitalt samarbete med tullmyndigheter via miljön med en enda kontaktpunkt för tullen i EU. Eftersom detta system (och de tillhörande kontrollerna) skulle tas i drift först den 28 juni 2025, fokuserade fallstudien på styrningen och förvaltningsstrategin för utvecklingen av ICG-systemet.
- Fallstudien om **LMS** togs fram i syfte att genomföra en kostnads-nyttoanalys av denna nya portal. Fallstudien baserades på en användarenkät, en tidigare enkät, riktad till gruppen för utbildningsstöd, genomförd av generaldirektoratet för skatter och tullar, intervjuer med tjänstemän vid generaldirektoratet för skatter och tullar och utbildningsansvariga i medlemsstaterna samt skrivbordsundersökningar.

Datainsamlingen för den övergripande utvärderingen av programmet utformades för att vara heltäckande, samtidigt som prioritet gavs åt primärforskning kring de centrala frågorna. Detta inkluderade skrivbordsundersökningar (bl.a. data från övervaknings- och utvärderingsramen), riktade intervjuer med intressenter, däribland tjänstemän vid Europeiska kommissionen, tullförvaltningar och ekonomiska aktörer, samt en undersökning bland nationella tullmyndigheter.

2.1. Ändamålsenlighet

Tullprogrammets stöd till **de gemensamma komponenterna i europeiska elektroniska system** utgör ett centralt bidrag till genomförandet av EU:s tullpolitik och till att driva på införandet av systemen för tullkodexen inför införandet 2025. Detta bekräftas av interimsutvärderingen. Särskilt anmärkningsvärt är framstegen i det pågående införandet av ICS2, vilket är betydande även ur ett budgetperspektiv och redan har bidragit till unionens säkerhet genom beslagtagandet av mer riskfyllda varor. Detta komplexa, centralt utvecklade projekt var tekniskt krävande och inte utan utmaningar, men dess framgång är ett gott tecken för framtida initiativ ledda av kommissionen. I interimsutvärderingen bekräftas betydelsen av programmets stöd till europeiska elektroniska system, men det noteras också att vissa nyare system, såsom PoUS och CCI, står inför förseningar i utvecklingen av nationella komponenter och i anslutningen av dessa till det centrala systemet.

Samarbetsinsatser som finansieras genom programmet fortsätter att ge starka resultat. Dessa insatser utgör programmets mänskliga dimension och stöder nätverkande, egenansvar för utmaningar och lärande. De säkerställer också en enhetlig utbildning över hela EU, underlättar utbyte av bästa praxis och främjar gemensamma lösningar. Expertgrupper har visat sig effektiva för att skapa möjligheter till samarbete mellan kommissionen och nationella tullmyndigheter, och fungerar som plattformar för att samla expertis och utföra uppgifter inom specifika områden eller genomföra operativ verksamhet.

Den nya **LMS**, som lanserades 2021, har framgångsrikt ersatt den tidigare fragmenterade lösningen där utbildningsverksamhet var fördelad över flera webbplatser. Användarna uppskattar att kunna hitta all verksamhet på en portal, som dessutom har funktioner som generellt fått höga betyg. Detta har ökat sannolikheten för att nationella tjänstemän deltar i

tillgängliga kurser. Det finns nu tillräckliga data om trender i användningen, vilket gör det möjligt att överväga att fastställa mål och undersöka olika sätt att vidareutveckla målgruppen. Detta inkluderar att möta de utmaningar som medlemsstaterna står inför när det gäller att öka användningen av funktionerna, exempelvis genom att möjliggöra koppling av deras egna lärandeplattformar direkt till LMS.

För den nuvarande programperioden har man infört **innovation** som ett specifikt mål och en ny åtgärdstyp, med syfte att skapa nya verksamhetstyper som svar på framväxande utmaningar. De ursprungliga förväntningarna har ännu inte uppfyllts. Detta har tillskrivits den tid det tar att införliva detta nya särskilda mål och definiera begreppet innovation och stödberättigande verksamhet. Ett särskilt ledarskap för att driva arbetet på detta område framåt eller skapa synergier med annat EU-stöd inom området hade kunnat leda till större framsteg.

2.2. Effektivitet

I interimsutvärderingen användes en kontrafaktisk metod för att bedöma kostnadseffektiviteten hos tre av de granskade **europeiska elektroniska systemen**: ICS2, PoUS och CCI. Det konstaterades att den metod som användes för att utveckla dessa system var mer kostnadseffektiv än potentiella alternativ, som skulle ha krävt mer ekonomiska och mänskliga resurser på nationell nivå. Kommissionens ledarskap mottogs väl av både nationella tullmyndigheter och aktörer inom industrin, medan ineffektivitet i huvudsak uppstod i de decentraliserade delarna av europeiska elektroniska system. Återkopplingen från industrin betonade vikten av företagsvänlig kommunikation för att underlätta en snabb och korrekt efterlevnad, särskilt i komplexa projekt, samt behovet av tydliga tidsramar för införandet av system, vilka möjliggör ett stegvis eller gradvist genomförande av komplexa system. Även om kontrollerna av ICG ännu inte hade införts, mottogs utvecklingsprocessen väl av medlemsstaterna, och ett gott exempel på bästa praxis var återanvändningen av en befintlig modul utvecklad av generaldirektoratet för hälsa och livsmedelssäkerhet.

Interimsutvärderingen visade att de **samarbetsinsatser** som genomförts uppskattas och överlag är fördelaktiga. Medlemsstaterna är dock inte så proaktivt engagerade i expertgrupper som de skulle kunna vara. De har kapacitetsutmaningar som hindrar aktivt deltagande, och den administrativa bördan är särskilt påtaglig för medlemsstater med ledande roll, vilket också leder till att medlemsstaterna ofta är tveksamma till att axla en ledande roll.

Interimsutvärderingen byggde i stor utsträckning på de indikatorer som anges i bilaga II till förordning (EU) 2021/444 om inrättande av tullprogrammet samt i den kompletterande delegerade akten[2] och det tillhörande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om **övervaknings- och utvärderingsramen**[3]. Den nya ram som tillämpas sedan 2021 är en tydlig förbättring jämfört med föregångaren. Samtidigt är den fortfarande inte optimal när det gäller vilka uppgifter som samlas in och hur de sedan används. Delvis beror detta på att övervaknings-

[2] Kommissionens delegerade förordning (EU) 2022/2565 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/444 med bestämmelser om inrättandet av en övervaknings- och utvärderingsram.
[3] SWD(2023) 24 final.

och utvärderingsramen fortfarande är något otymplig, med cirka 40 nyanserade indikatorer, trots den senaste omgången av förenklingar.

2.3. Samstämmighet

En nyhet under den nuvarande programperioden var införandet (inom ramen för en annan rättslig grund) av **instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning**[4]. Instrumentet stöder inköp av tullutrustning för att säkerställa att tullmyndigheter kan genomföra mer avancerade och konsekventa tullkontroller. Tullprogrammet kompletterar detta nya instrument genom att öka tjänstemännens kunskap om tillgänglig teknik och hur den bäst används, vilket görs genom att erbjuda dem en plattform för kunskapsutbyte och spridning av god praxis. Den ökande mängden uppgifter som tullmyndigheterna utför i samband med tullkontroller – främst kopplade till förbud och restriktioner för varuflöden över EU:s yttre gränser – gör det allt viktigare att programstödet är samordnat med andra instrument, inklusive men inte begränsat till det systerprogram som förvaltas av generaldirektoratet för skatter och tullar för att genomföra skattepolitiken (***Fiscalisprogrammet***[5]) och instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning. Interimsutvärderingen visar att programmet uppvisar tydliga synergier och komplementaritet med både Fiscalisprogrammet och instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning. Ett exempel är LMS-portalen, där den nya gemensamma portalen har förbättrat samordningen med Fiscalis. LMS-portalen används också för utbildning i tullkontrollutrustning. Formella och informella mekanismer säkerställer samstämmighet mellan tullprogrammet och Fiscalisprogrammet samt stöder samarbete mellan dem. Detta inkluderar samordnade förvaltningsmetoder och principer, såsom harmoniserade operativa riktlinjer, gemensamma mallar och gemensamma möten med de nationella programsamordnarna för tullprogrammet och Fiscalisprogrammet.

Precis som det föregående programmet har det nuvarande programmet säkerställt samstämmighet med andra relevanta instrument, men detta kräver kontinuerliga och proaktiva insatser och får inte tas för givet. Särskilt med tanke på det specifika målet att främja innovation inom tullpolitiken, skulle synergier med **Horisont Europa**[6] kunna utnyttjas bättre. Möjliga synergier skulle också kunna utnyttjas med hjälp av instrumentet för tekniskt stöd[7].

2.4. EU-mervärde

De kontrafaktiska analyser som användes i interimsutvärderingen gör det möjligt att på ett evidensbaserat sätt påvisa EU-mervärdet när det gäller att uppnå programmets mål mer ändamålsenligt och effektivt. För ICS2 påvisas att den centraliserade modellen är två till fyra gånger mer kostnadseffektiv än alternativet. Insamlad återkoppling för PoUS bekräftar att, under båda de kontrafaktiska scenarier som testades, skulle den totala ekonomiska belastningen på de nationella budgetarna vara avsevärt högre än under hybridsystemet – det vill säga en

[4] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1077 om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning.
[5] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/847 om inrättande av Fiscalisprogrammet för samarbete på beskattningsområdet.
[6] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/695 om inrättande av Horisont Europa.
[7] Se https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_sv.

modell med ett centralt system utvecklat av kommissionen och frivilliga kopplingar (för fas 1 och 2) samt en obligatorisk koppling (för fas 2) som ska genomföras av medlemsstaterna. Detta skulle medföra betydande ökningar både av investeringskostnader och av normala driftskostnader. Genomförandet av ett nytt transeuropeiskt system, såsom CCI-systemet, ger också kostnadsbesparingar för medlemsstaterna. Utan gemensamma specifikationer och centrala komponenter skulle däremot varje medlemsstat behöva bära betydande kostnader för att upprätthålla fragmenterade nationella förfaranden. Detta leder till lägre konkurrenskraft totalt sett samt ökade administrativa bördor och kostnader för de nationella tullmyndigheterna. En annan fördel med CCI är att systemets gemensamma specifikationer i stor utsträckning har använts av medlemsstaterna för att både bygga upp och uppgradera nationella importsystem, vilket resulterar i kostnadsbesparingar och effektivitetsvinster samtidigt som efterlevnaden av regelverket på EU-nivå säkerställs.

Interimsutvärderingen bekräftar att tullprogrammet uppnår stordriftsfördelar inom it-kapacitetsuppbyggnad. Samarbetsinsatser skapar möjligheter till samarbete, kommunikation och nätverkande över hela EU. Dessa möjligheter skulle inte kunna uppnås utan EU:s medverkan och är avgörande för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av EU:s tullpolitik.

De berörda parter som rådfrågades hade svårt att föreställa sig alternativa sätt att arbeta och samarbeta, särskilt när det gäller hanteringen av de EU-stödda digitala systemen och deras roll inom tullunionen. Utan tullprogrammet skulle samarbetet och informationsutbytet mellan deltagande länder behöva baseras antingen på informella och ostrukturerade förbindelser mellan medlemsstaterna och med kommissionen eller på formella kanaler och ömsesidiga avtal. Detta skulle vara betydligt mer komplicerat och kostsamt att genomföra på nationell nivå.

Att införa gemensamma komponenter i digitala system på EU-nivå bidrar till att bemöta olika utmaningar, nämligen de nationella tullförvaltningarnas ojämna kapacitet när det gäller it-infrastruktur och tillgång till utrustning, mänskliga resurser och operativa processer, tullmyndigheternas olika tolkningar och genomförande av relevant lagstiftning samt geografiska, administrativa, rättsliga och strategiska hinder för samarbete.

2.5. Relevans

Flera utvärderingar har bekräftat att EU-stöd är relevant för tullsamarbetet. Denna slutsats är i stort sett fortfarande giltig. Det nuvarande programmet lanserades i början av 2021 under en pågående kris, nämligen covid-19-pandemin. Därefter följde upptrappningen av en annan kris, Rysslands anfallskrig mot Ukraina i februari 2022. Sedan dess har ytterligare yttre händelser destabiliserat den geopolitiska situationen och påverkat arbetet för EU:s tullmyndigheter. Även om mycket av programstödet är relativt fast (eftersom det är avsett för europeiska elektroniska system), har man också kunnat svara mot **oväntade och framväxande behov**. Programstödet användes för att ta fram riktlinjer för hur de restriktiva åtgärderna utan motstycke (sanktionerna) mot Ryssland och Belarus skulle omsättas i processer som tulltjänstemän – som normalt inte hanterar sanktioner i denna omfattning eller skala – effektivt kan genomföra i sitt dagliga arbete. Programmet inkluderade även snabbt Ukraina som stödmottagare. Dessutom gav tullexpertgruppen för östra och sydöstra landgränserna (CELBET, *Customs Eastern and South-Eastern Land Border Expert Team*), som finansieras av tullprogrammet, tillsammans

med andra programåtgärder såsom riktade arbetsbesök samt stöd till medlemsstater som gränsar till Ukraina för att hålla Ukrainas handelsvägar öppna inom ramen för initiativet om solidaritetskorridorer[8].

De utmaningar som **e-handeln** medför identifierades redan före programmets start och har sedan dess fortsatt att förvärras. Dessa anses kräva en mer grundläggande förändring av tullpolitiken, vilket föreslås inom ramen för EU:s tullreform[9]. Som en följd kan programmets fortsatta relevans behöva omprövas efter reformens antagande, eventuellt som en del av programmets slutliga utvärdering.

3. Lärdomar

I detta avsnitt anges ett antal möjliga lärdomar med, i förekommande fall, förslag på förbättringar för programmets fortsatta genomförande under de kommande åren.

Lärdom 1 – EU-stöd till gemensamma komponenter i digitala system

Fallstudierna av fyra större europeiska elektroniska system visar hur EU-investeringar i gemensamma komponenter har gett påtagliga fördelar för tullunionens funktion. Utan EU-stöd skulle det vara orealistiskt att målen för den nya tullkodexen skulle uppnås inom den planerade tidsramen. Interimsutvärderingen visade att alternativa scenarier för de undersökta systemen skulle ha varit mindre ändamålsenliga och effektiva. Även om resultaten från dessa fall inte kan generaliseras mekaniskt till de mer än 50 olika europeiska elektroniska systemen, var de valda systemen belysande för olika typer av utmaningar. Lärdomarna kan således vara mer allmänt tillämpliga i liknande situationer. Kommissionen har till exempel visat att den kan leverera stora, komplexa system som ICS2 framgångsrikt. Samtidigt framkom att stegvist genomförande, nära samarbete med den privata sektorn och snabb kommunikation med berörda parter är viktiga faktorer. Parallellt är det framgångsrika genomförandet av arbetsprogrammet för tullkodexen också beroende av nationella projekt, som övervakas av kommissionen men förblir under medlemsstaternas kontroll. Med tanke på de samtida krav som ställs på medlemsstater och ekonomiska aktörer, vilka belastar resurserna, kvarstår ett fortsatt behov av programstöd inom detta område. Vidare identifierades i interimsutvärderingen möjligheter att förbättra dialogen med näringsidkare genom att erbjuda mer företagsvänlig teknisk och operativ vägledning, vilket underlättar införandet av eller övergången till nya system.

Lärdom 2 – Samarbetsinsatser

Samarbetsinsatserna spelar en avgörande roll genom att stödja programmets mänskliga dimension. Även om många insatser fungerar effektivt har man i insatser med begränsat deltagande från kommissionens sida ibland stött på utmaningar kopplade till medlemsstaternas

[8] Se https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/eu-ukraine-solidarity-lanes_sv.
[9] COM(2023) 257 final.

egenansvar och ledarskap. Det skulle därför vara lämpligt att se över den nuvarande strategin för styrningen av dessa insatser.

Detta kunde stödas genom informationsverksamhet för att öka medvetenheten hos högre chefer inom de nationella myndigheterna, så att de bättre förstår vikten av dessa insatser, deras potential och den prestige som kan kopplas till att leda dem (vilket utgör huvudproblemet). Om denna modell inte kan antas under den nuvarande programperioden kan den övervägas i samband med den föreslagna tullreformen.

Lärdom 3 – Lärandeplattformen LMS

Även om LMS utan tvekan utgör en förbättring jämfört med tidigare lösningar, kan vissa funktioner i LMS finjusteras och kopplingarna till medlemsstaternas egna lärandeplattformar förbättras. Detta skulle kunna öka effektiviteten och maximera avkastningen på investeringar i utbildningsresurser samt optimera systemets fördelar. Det finns också möjligheter att fastställa riktmärken och mål nu när systemet har funnit sin form samt att genomföra lågkostnadsinitiativ för att bredda deltagandet från den privata sektorn.

Lärdom 4 – Innovation

De första åren av programmet användes för att skapa en tydligare förståelse för vad som bör förstås som innovation inom tullpolitiken (i motsats till innovation enbart inom it-utveckling). Att utse en särskild innovationsansvarig skulle kunna leda till snabbare framsteg. Den innovationsansvarige skulle ha till uppgift att främja en innovationsinriktad kultur, leda relevanta arbetsgrupper och samarbeta med kollegor inom generaldirektoratet för skatter och tullar, generaldirektoratet för migration och inrikesfrågor – som ansvarar för de politiska aspekterna av forsknings- och innovationsverksamhet inom civil säkerhet, inklusive gränsförvaltning och tullen – samt det gemensamma forskningscentrumet och generaldirektoratet för forskning och innovation. Den innovationsansvarige skulle även samarbeta med externa partner, inklusive gruppen för näringslivskontakter inom generaldirektoratet för skatter och tullar, relevanta EU-finansierade forskningsprojekt inom tullområdet inom ramen för Horisont Europa samt internationella organisationer som Världstullorganisationen (WCO), för att ge strategisk riktning och samordnat ledarskap för samtliga intressenter.

Lärdom 5 – Projektförvaltning

Mot bakgrund av de senaste utmaningarna kopplade till den geopolitiska utvecklingen, den internationella handeln och den pågående digitaliseringen är det nödvändigt att upprätthålla utrymmet för flexibelt och enhetligt stöd. Eftersom en stor del av programmets budget är öronmärkt för storskaliga it-projekt, kan man framöver bygga vidare på exempel på mer flexibla projektförvaltningsmetoder för att ytterligare stärka flexibiliteten i stödet inför föränderliga behov.

Lärdom 6 – Övervaknings- och utvärderingsramen

Interimsutvärderingen bekräftar att den nuvarande ramen är enklare än dess föregångare, men den prioriterar dock fortfarande en omfattande uppsättning indikatorer framför en mer

hanterbar och effektiv version. För att göra övervaknings- och utvärderingsramen mer effektiv i framtiden bör man allvarligt överväga att ytterligare minska antalet indikatorer och rapporteringsfrekvensen. För indikatorer som rör europeiska elektroniska system kulle det ge mer meningsfulla insikter om man kompletterade numeriska data med beskrivande analyser som knyter an till programmets mål. Vissa delindikatorer kan ha begränsat värde och kunde tas bort, medan andra kunde vinna på att utvärderas regelbundet i stället för via årliga undersökningar. Dessutom skulle indikatorer som rör samarbetsverksamhet kunna anpassas bättre till programmets särskilda mål och de typer av verksamhet som anges i förordningen om tullprogrammet eller i arbetsprogrammet. Innovation skulle kunna illustreras genom särskilda fallstudier snarare än genom enkätundersökningar.